

A közönséges süngomba

A Magyar Mikológiai Társaság internetes megmérettetésén a *honi csillaggombát* és a *disznófülgombát* megelőzve a *közönséges süngomba* kapta a legtöbb szavazatot, így 2018-ban ez lett az Év gombája. A döntéssel olyan „kalapos” került reflektorfénybe, amely nevével ellentétben egyáltalán nem közönséges, hanem kifejezetten a ritkán előforduló fajok közé tartozik.

A keményfás üde, öreg, őszi erdők gombája élő lombos fákon, főleg tölgy, *bükk* és *szelídgesztenye* ágcsontjain, kettérepedt törzsek mentén telepedik meg, de még lábon álló vagy kidőlt holt fákon is megtalálható. Előfordulása termőhelyének tartósan magas légnedvességtartalmát is jelzi. Szeptembertől novemberig pillanthatjuk meg, de előregedett, szikkadt termőteste még a tél elején is megfigyelhetők. Megjelenését akár formabontónak is mondhatnánk, főleg ha tudjuk, megne-

vezése találó. Nem túlzottan nagy, 10-25 centiméteres nagyságú, gumószerű, legtöbbször nyeletlen termőteste fehéres színű, de felülete szálasan felszakado-

tüskéi a keleti sün „ruházatára” emlékeztető külsőt kölcsönöznek

zó, sűrűn lecsüngő, egymás mellé rendeződött, deres „tüskékkel” fedett. Az utóbbiak 2-5 centiméter hosszúra nyúlnak, vékonyak, meglehetősen merevek, összességükben a *keleti sün* „ruházatára”

emlékeztető külsőt kölcsönöznek. Pom-pom-ra hajazó megjelenésére utalnak régebbi nevei: oroszlánsörénygomba, szakállas süngomba.

A gomba húsa fehéres, fiatalon puha, kissé rostos, ugyanakkor szívós is. Szaga és íze nem jellemző, de spóráinak beérése után előbb sárgás piszkosfehér, majd drappos árnyalatú lesz, és nem éppen kellemes illatúvá válik. Az 5-7 mikrométer nagyságú spórák színtelenek, gömb alakúak, sima vagy enyhén rücskös felületűek. A spóratermelés nagyban függ a külső környezettől. A kedvezőtlen időjárási

A termőtest felszínét szorosan egymás mellé rendeződött „tüskék” borítják
FOTÓK | PHILIPPE CLEMENT – CULTIRIS
Képgyűjtemény

körülmények, a hideg, a fagy vagy éppen a szárazság le is állíthatják ezt a folyamatot és a termőtest is súlyosan károsodhat.

A megfertőződött fákban azonban már ott rejtőznek a spórákból kihajtó, szabad szemmel nem látható gombafonalak, amelyek a következő esztendőben termőtesteket fejleszthetnek. Ennek, persze, a megfelelő időjárás túl az is feltétele, hogy elegendő tápanyag is jelen legyen.

A kissé bohókás küllem mellett a gombafaj életmódja is figyelemre méltó. Valódi sebző, vagyis a sérült fák sebzési felszínén „ragad” meg a spóra, és ott hatol be a fába. Az elhalt fákat sem kíméli, kíméli, amelyeknek szerves anyagait

antibakteriális, immunerősítő hatása miatt a terápiák kiegészítője lehet

szaprobionta életmódjával bontja le. Tehát parazita és szaprofita életmódot egyaránt folytathat, de még ez a kettősség sem elegendő szélesebb körű elterjedéséhez.

Gyógyhatású gombaként is számon tartják, mivel antibakteriális, immunerősítő hatása miatt a terápiák kiegészítője lehet. A Távol-keleten, például Kínában, de más országokban is gyógygombaként termesztik.

Az öreg erdők európai szintű veszélyeztetettsége miatt nem csak nálunk indokolt a védelme. Az ország egész területén törvényes oltalomban részesül, pénzben kifejezett természetvédelmi értéke 5000 forint. Hosszú távú fennmaradásának feltételei a termőhely megőrzésével, a holtfa-anyag megtartásával teremthetők meg, hiszen nincs felesleges faj a természetben.

A közönséges süngomba szűkre szabott rokonsági köréből a *petrezselyeggomba* és a védett *tüskés sörénygomba* érdemel említést.

A közepes vagy nagy termetű, ágas-bogas elágazású társának ágain fésűhöz hasonlóan hosszú, lefelé álló tüskék sorjázanak. Az egész gomba fehér, de idősebb korban megbarnul. Húsa sajtkevényességű, idővel

inkább parafaszerű. Fiatalon fogyasztható, később ehetetlen. Korhadó bükkfarönkön, tuskókon él. Ritkábban tölgy-, szil-, nyár- vagy nyírfatönkökön találjuk meg. Hegyvidéki tájakon láthatjuk, de nem gyakori.

Mindkét faj fogyasztható fűszergomba, de inkább a névadó zöldségre emlékeztető ízű petrezselyeggomba használható erre a célra. Igaz, karakteres íze miatt önálló ételféleség nem készíthető belőle. Száritott formában is megőrzi ízhatását, így ebben a formában is hasznosítható.

A gombáknak, mint lebontó szervezeteknek a bioszféra anyagkörforgalmában rendkívül nagy a szerepük. A fejlődéstörténet során az élőlények fajszáma, a biomassza produkciója egyre gyarapodott, és mind többféle lebontandó anyagot hozott létre. Ezzel pedig szükségszerűen nőtt a parazita lebontó szervezetek fajszáma, biokémiai potenciálja.

Különleges helyet foglalnak el azok a gombák, mint például a közönséges süngomba, amelyek mindkét életmód folytatására alkalmasak. A gombafajok meghatározó szerepét alátámasztja az is, hogy a számuk folyamatosan nőtt. A mai ismereteink szerint bolygónkon körülbelül egymillió fajuk él, de lehet, hogy számuk ennél jóval nagyobb. Különösen a talajlakó gombák száma emelkedhet.

Olykor több termőtest együttesen jelenik meg
FOTÓ | GEORGE MCCARTHY – CULTIRIS
Képgyűjtemény